

Funkcje wychowawcze czasu wolnego dziecka

16 grudnia 2016

Funkcja rozrywkowa polega na dostarczaniu sobie różnego rodzaju atrakcji, przygody, rozrywki, czegoś, co jest wypełnione radością, emocjami a także swobodą i pozwala odreagować zmęczenie i znużenie organizmu. Funkcja osobistego rozwoju należy do jednych z podstawowych funkcji czasu wolnego, składa się na nią rozwój zainteresowań a także uzdolnień. Czas wolny może być wykorzystywany na rozwój osobowości czy też rozwijanie sprawności fizycznej, a także kształtowanie wrażliwości umysłu. Dzięki funkcji społecznej człowiek jako istota społeczna, może się realizować oraz czuć się spełniony. Każdy człowiek pragnie bliskości innych ludzi, którzy stają się jego przyjaciółmi, chce należeć do jakiegoś grona. W czasie wolnym człowiek ma swobodę wyboru pod każdym względem. Najłatwiej wtedy znaleźć grupę ludzi ceniących sobie podobne wartości, styl życia czy też interesujących się tymi samymi rzeczami. Spędzanie czasu wolnego w towarzystwie innych wpływa na kształtowanie osobowości.

Bardzo podobne zapatrywanie na rodzaj funkcji wolnoczasowych reprezentuje W. Okoń. Mówi on o odpoczynku, który umożliwia regenerację i odnowę sił fizycznych i psychicznych w czasie wolnym, rozrywkach dających jednostce przyjemność, działalności społecznej, która powinna posiadać charakter dobrowolny i bezinteresowny a także o rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień[\[1\]](#). Andrzej Kamiński wyróżnia trzy funkcje czasu wolnego: wypoczynek, rozrywkę oraz rozwój zainteresowań (samorozwój). Uważa, że „funkcja rozrywki polega na kompensowaniu monotonii dnia, nudy, powtarzających się codziennie czynności[\[2\]](#)”.

Stanisław Czajka użył społeczno-ideowych określeń, ponieważ wyodrębnił następujące funkcje, a mianowicie funkcje

ekonomiczną, społeczno wychowawczą i higieniczną. Rozwój osobowości młodego człowieka zależy, więc od tego czy pewne czynności są źródłem odnowy sił, czy stanowią tylko i wyłącznie rodzaj ucieczki od życia społecznego, zawodowego oraz rodzinnego[\[3\]](#). Funkcja wypoczynkowa wiąże się z pewną aktywnością podejmowaną w związku z regeneracją jednostki ludzkiej. A. Zawadzka odróżnia jeszcze wypoczynek od odpoczynku. Według niej, wypoczynek musi realizować trzy funkcję: odpoczynek, rozrywkę i wszechstronny rozwój połączony z dobrowolnym udziałem w życiu społecznym". Jednym z najistotniejszych sposobów wykorzystania czasu wolnego jest udział zarówno w życiu kulturalnym jak też rozrywce. Kontakt z kulturą nie tylko spełnia rolę czynnika uatrakcyjnającego sposoby spędzania czasu wolnego, ale także przyczynia się do dużego rozwoju osobowości człowieka. Natomiast rozrywka to część zabawy, czyli „każda czynność wykonywana dla przyjemności bez względu na jej końcowy rezultat”[\[4\]](#).

Podstawowym zadaniem wychowawczym realizowanym w czasie wolnym jest zdaniem prof. R. Wroczyńskiego wychowanie do rekreacji. Określa je jako „planowe działanie wychowawcze zmierzające do wyposażenia młodej generacji w umiejętności właściwego organizowania wypoczynku[\[5\]](#).

Czas wolny dziecka odgrywa kluczową rolę w jego rozwoju, pełniąc różnorodne funkcje wychowawcze, które mają istotny wpływ na kształtowanie osobowości, zdolności społecznych, emocjonalnych oraz intelektualnych. W kontekście pedagogicznym, czas wolny dziecka nie jest jedynie chwilą odpoczynku od obowiązków szkolnych, ale również cennym okresem, w którym dziecko rozwija swoje zainteresowania, nawiązuje relacje z rówieśnikami, uczy się samodzielności i odpowiedzialności oraz kształtuje swoje postawy i wartości. Zrozumienie funkcji wychowawczych czasu wolnego jest kluczowe zarówno dla rodziców, jak i pedagogów, którzy odgrywają istotną rolę w organizowaniu i wspieraniu aktywności dzieci w tym czasie.

Czas wolny w życiu dziecka można rozpatrywać w kontekście kilku kluczowych funkcji wychowawczych, z których każda przyczynia się do wszechstronnego rozwoju dziecka. Jedną z najważniejszych funkcji czasu wolnego jest jego rola w rozwoju emocjonalnym i psychicznym dziecka. W czasie wolnym dzieci mają możliwość odreagowania stresów związanych z obowiązkami szkolnymi, wyrażania swoich uczuć oraz rozwijania empatii i zrozumienia wobec innych. Dzieci, które mają czas na zabawę, relaks i spontaniczną aktywność, uczą się zarządzać swoimi emocjami, co ma fundamentalne znaczenie dla ich zdrowia psychicznego i ogólnego samopoczucia. Ponadto, aktywności podejmowane w czasie wolnym mogą wspierać rozwój umiejętności radzenia sobie z trudnościami, co jest niezwykle ważne dla kształtowania odporności psychicznej.

Kolejną istotną funkcją czasu wolnego jest jego wpływ na rozwój społeczny dziecka. W czasie wolnym dzieci często uczestniczą w zabawach grupowych, zajęciach pozaszkolnych, czy innych formach aktywności, które umożliwiają nawiązywanie i rozwijanie relacji z rówieśnikami. Te interakcje są kluczowe dla kształtowania umiejętności społecznych, takich jak komunikacja, współpraca, negocjacja czy rozwiązywanie konfliktów. Dzieci uczą się, jak działać w grupie, jak dzielić się z innymi, jak szanować odmienność poglądów i jak budować pozytywne relacje oparte na wzajemnym zaufaniu i szacunku. Czas wolny daje dzieciom również możliwość odkrywania różnorodnych ról społecznych i eksperymentowania z nimi, co jest istotnym elementem procesu socjalizacji.

Rozwój intelektualny jest kolejnym obszarem, w którym czas wolny pełni funkcje wychowawcze. Dzieci, które mają możliwość angażowania się w różnorodne aktywności intelektualne w czasie wolnym, takie jak czytanie, rozwiązywanie zagadek, uczestniczenie w warsztatach czy rozwijanie hobby, poszerzają swoją wiedzę, rozwijają zdolności analityczne oraz kreatywność. W odróżnieniu od formalnej edukacji, aktywności intelektualne podejmowane w czasie wolnym są często bardziej

spontaniczne i wynikają z wewnętrznej motywacji dziecka, co sprzyja głębszemu zaangażowaniu i większej satysfakcji z nauki. W ten sposób czas wolny wspiera rozwój umiejętności samodzielnego myślenia, ciekawości poznawczej oraz zdolności do krytycznego analizowania rzeczywistości.

Warto również podkreślić znaczenie czasu wolnego w kształtowaniu wartości i postaw dziecka. Aktywności podejmowane w tym czasie mogą być okazją do nauki ważnych wartości, takich jak odpowiedzialność, uczciwość, współczucie czy dbałość o środowisko. Na przykład, uczestnictwo w zajęciach sportowych może uczyć zasad fair play i znaczenia pracy zespołowej, natomiast angażowanie się w projekty związane z ochroną przyrody może kształtować postawy proekologiczne. Rodzice i opiekunowie, którzy świadomie organizują czas wolny dziecka, mogą w sposób subtelny wpływać na kształtowanie jego systemu wartości, poprzez wspieranie aktywności, które promują pozytywne postawy społeczne i etyczne.

Czas wolny ma również kluczowe znaczenie dla rozwoju motorycznego dzieci. Aktywności fizyczne podejmowane w czasie wolnym, takie jak gry zespołowe, jazda na rowerze, pływanie czy wspinaczka, przyczyniają się do rozwoju siły, koordynacji, zręczności oraz ogólnej sprawności fizycznej. Regularne angażowanie się w aktywności ruchowe nie tylko wspiera zdrowie fizyczne dziecka, ale także pomaga w rozładowaniu nadmiaru energii, co jest szczególnie ważne dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, które mają naturalną potrzebę ruchu. Równocześnie rozwój motoryczny wpływa na inne aspekty rozwoju dziecka, w tym na jego zdolności poznawcze, koncentrację oraz poczucie własnej wartości.

Współczesne wyzwania związane z organizacją czasu wolnego dzieci, takie jak nadmierne korzystanie z technologii, brak dostępu do bezpiecznych miejsc do zabawy, czy presja związana z osiągnięciami akademickimi, stawiają przed rodzicami, nauczycielami i opiekunami nowe zadania. Ważne jest, aby w

kontekście tych wyzwań zadbać o to, aby czas wolny dziecka był zróżnicowany, angażujący i dostosowany do jego indywidualnych potrzeb oraz zainteresowań. Dzieci potrzebują równowagi między czasem spędzonym na aktywnościach fizycznych, intelektualnych, społecznych oraz kreatywnych, aby mogły rozwijać się w sposób harmonijny i wszechstronny.

Rola dorosłych w organizacji i wspieraniu czasu wolnego dziecka jest nieoceniona. Rodzice i opiekunowie powinni starać się tworzyć warunki, które sprzyjają aktywnemu, bezpiecznemu i satysfakcjonującemu spędzaniu czasu wolnego. Warto, aby wspierali dzieci w odkrywaniu i rozwijaniu pasji, zachęcali do podejmowania nowych wyzwań oraz pomagali w nawiązywaniu relacji z rówieśnikami. Równocześnie, ważne jest, aby dawać dzieciom przestrzeń na samodzielność w organizowaniu swojego czasu wolnego, co sprzyja rozwojowi odpowiedzialności, kreatywności oraz umiejętności planowania.

Czas wolny dziecka pełni kluczowe funkcje wychowawcze, które mają fundamentalne znaczenie dla jego wszechstronnego rozwoju. Poprzez aktywności podejmowane w czasie wolnym dzieci rozwijają swoje zdolności emocjonalne, społeczne, intelektualne oraz motoryczne, a także kształtują swoje wartości i postawy. Odpowiednia organizacja czasu wolnego, wspierana przez dorosłych, jest kluczowa dla zapewnienia dzieciom możliwości rozwoju w różnych obszarach, co przekłada się na ich zdrowie, samopoczucie oraz przyszłe sukcesy. W obliczu współczesnych wyzwań, ważne jest, aby czas wolny dziecka był traktowany jako integralna część procesu wychowawczego, która ma ogromny potencjał do wspierania harmonijnego i zrównoważonego rozwoju młodych ludzi.

[1] W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Żak, Warszawa 2001, s. 63.

[2] A. Kamiński, *Funkcje pedagogiki społecznej*, PWN, Warszawa

1992, s. 278.

[3] S. Czajka, *Z problemów czasu wolnego*, CRZZ, Warszawa 1999, s. 53.

[4] Ibidem.

[5] Ibidem.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.